

A-1222

I N S T Y T U T T U R Y S T Y K I

INFORMATOR O SZKOŁACH ŚREDNICH PRZYGOTOWUJĄCYCH
KADRY DLA TURYSTYKI

/R-12/91/

dr Hanna Borne-Falencik

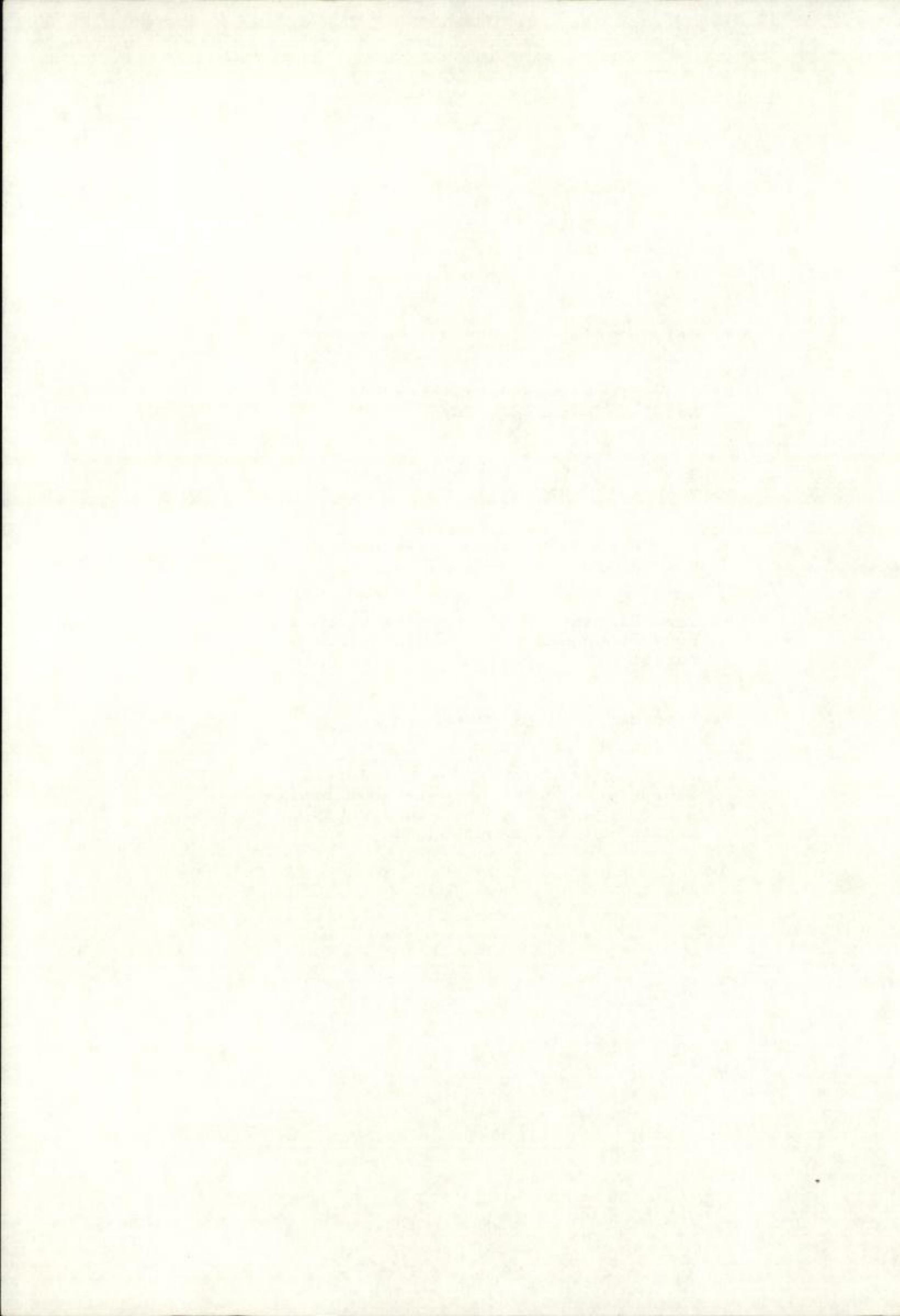
Warszawa 1991

BIBLIOTEKA IT
Archiwum Prac
Naukowo-Badawczych

A-1222

Spis treści

	Str.
1. Cel, przedmiot, metoda i zakres pracy	1
2. Charakterystyka średnich szkół hotelarsko-turystycznych	6
3. Sieć średnich szkół hotelarsko-turystycznych	33
4. Liczba uczniów przygotowywanych do pracy w turystyce	38
5. Warunki kształcenia uczniów w szkołach przygotowujących kadry dla potrzeb turystyki	40
6. Programy i plany nauczania	45
7. Potrzeby średnich szkół hotelarsko-turystycznych w zakresie podręczników, pomocy szkolnych, sprzętu dydaktycznego oraz możliwości ich zaspokojenia	50

1. Cel, przedmiot, metoda i zakres pracy

Mimo głębokiego kryzysu gospodarczego w jakim znajduje się obecnie nasz kraj, turystyka jako dziedzina gospodarki nie przejawia tendencji malejących. Pod koniec lat osiemdziesiątych rozwinął się sektor prywatny biur podróży, powstają nowe hotele z udziałem kapitałów zagranicznych włączone do międzynarodowych systemów hotelarskich. Przeobrażenia społeczno-polityczne w naszym kraju są przyczyną zwiększonej frekwencji zagranicznego ruchu turystycznego. Zaznacza się wzrost zainteresowania przyjazdami do naszego kraju turystów z różnych środowisk polonijnych. Czynniki te wpływają na utrzymujące się wciąż zapotrzebowanie na wyspecjalizowaną kadrę turystyczną. Od poziomu jej przygotowania i kwalifikacji zależy w największym stopniu doskonalenie jakości świadczonych usług.

Głównym celem pracy jest prezentacja średnich szkół kształcących profesjonalną kadrę dla potrzeb turystyki w Polsce wraz z podaniem podstawowych informacji o nich. Te ostatnie są również poddane globalnej analizie, na którą składają się następujące problemy:

- sieć szkół hotelarsko-turystycznych w Polsce,
- liczba uczniów przygotowywanych do pracy w turystyce,
- wybrane elementy składające się na warunki kształcenia uczniów,
- programy i plany nauczania.

Praca zawiera również potrzeby szkół hotelarsko-turystycznych odnośnie podręczników, sprzętu dydaktycznego i pomocy szkolnych, a więc rzeczy niezbędnych dla prawidłowego przebiegu procesu dydaktycznego.

Podstawowe dane są oparte na wynikach badań ankietowych, jakie Instytut Turystyki przeprowadził z w/w szkołami w 1991 roku. Ankieta pocztowa została wysłana do 23 niżej wymienionych placówek kształcenia kadr turystycznych. Od 16 otrzymano odpowiedzi.

1. Zespół Szkół Hotelarsko-Gastronomicznych
ul. Czerwonych Kosynierów 77
81-225 GDYNIA
t. 20-12-89
Technikum Hotelarskie
Policealne Studium Zawodowe - obsługa
ruchu turystycznego i hotelarstwo
2. Zespół Szkół Ekonomiczno-Turystycznych
ul. 22 Lipca 29
58-500 JELENIA GÓRA
t. 259-33
Technikum Hotelarskie
Policealne Studium Zawodowe - obsługa
ruchu turystycznego i hotelarstwo
3. Zespół Szkół Zawodowych
ul. Krasickiego 8
57-300 KŁODZKO
t. 21-74
Technikum Hotelarskie od 1 września 1991r.
Policealna Szkoła Zawodowa - obsługa
ruchu turystycznego, od 1 września - hotelarstwo
4. Zespół Szkół Zawodowych
ul. Łopuskiego 13
78-100 KOŁOBRZEG woj. koszalińskie
t. 222-31
Policealne Studium Zawodowe i hotelarstwo
5. Zespół Szkół Ekonomicznych
ul. Kapucyńska 2
31-113 KRAKÓW
t. 22-02-94
Policealne Studium Zawodowe - hotelarstwo
6. Zespół Szkół Ekonomicznych
ul. J. Dąbrowskiego 14
20-950 LUBLIN
t. 252-13
Policealne Studium Zawodowe - obsługa
ruchu turystycznego i hotelarstwo

7. Zespół Szkół Ekonomicznych
ul. Bałtycka 37
10-283 OLSZTYN
Policealne Studium Zawodowe - obsługa
ruchu turystycznego i hotelarstwo
t. 27-35-01
8. Zespół Szkół Gastronomicznych
ul. Podkomorska 49
60-326 POZNAŃ
Policealne Studium Zawodowe - hotelarstwo
t. 67-40-42
67-23-08
9. Zespół Szkół Hotelarsko-Gastronomicznych
ul. Krasnołęcka 3
00-734 WARSZAWA
Policealne Studium Zawodowe - obsługa
ruchu turystycznego i hotelarstwo
t. 41-79-64
10. Zespół Szkół Gastronomiczno-Hotelarskich
ul. Reymonta 2
43-460 WISŁA woj. bielskie
Technikum Hotelarskie
t. 27-54
24-74
11. Zespół Szkół Hotelarsko-Turystycznych
ul. Partyzantów 1/5
34-500 ZAKOPANE
Technikum Hotelarskie
Policealne Studium Zawodowe - obsługa
ruchu turystycznego
t. 668-46
662-49
12. Zespół Szkół Zawodowych
ul. Niedziałkowskiego 2
72-600 ŚWINOUJŚCIE
Policealne Studium Zawodowe - obsługa
ruchu turystycznego
Technikum Hotelarskie
t. 45-66
13. Centrum Kształcenia Ustawicznego Nr 2
ul. Krakowska 19/21, 42-200 CZĘSTOCHOWA
Policealne Studium Zawodowe - hotelarstwo
t. 410-45
14. Zespół Szkół Ekonomicznych
ul. Łukasieńskiego 8
22-400 ZAMOŚĆ
Policealne Studium Zawodowe - obsługa
ruchu turystycznego
t. 30-53

15. Zespół Szkół Gastronomicznych
ul. K. Miarki 17
42-600 TARNOWSKIE GÓRY
Technikum Hotelarskie
t. 85-36-61
16. Zespół Szkół Gastronomicznych
ul. Żeromskiego 26
41-900 KATOWICE
Policealne Studium Zawodowe -
- hotelarstwo
t. 81-38-41
17. Zespół Szkół Ekonomicznych Nr 2
ul. Langiewicza 18
25-381 KIELCE
Policealne Studium Zawodowe -
- obsługa ruchu turystycznego i
hotelarstwo
t. 200-66
18. Zespół Szkół Ekonomicznych
ul. Sikorskiego 1
48-300 NYSA
Policealne Studium Zawodowe -
- obsługa ruchu turystycznego
t. 35-29
19. Zespół Szkół Przemysłu Spożywczego
ul. Traugutta 61
26-600 RADOM
Technikum Hotelarskie
t. 277-57
20. Technikum Hotelarskie
ul. Niemieżyńska 17a
SZCZECIN
t. 221-464
21. Zespół Szkół Zawodowych
ul. Spółdzielców 1
SUCHA BESKIDZKA
Technikum Hotelarskie
t. 427-71
22. Zespół Szkół Ekonomiczno-Gastronomicznych
ul. 1 Maja 97
58-305 WAŁBRZYCH
Policealne Studium Zawodowe - hotelarstwo
i obsługa ruchu turystycznego
Technikum Hotelarskie
t. 236-18
236-07

23. Zespół Szkół Ekonomicznych

ul. Grunwaldzka 39

t. 233-13

TORUŃ

Policealne Studium Zawodowe - hotelarstwo

Dwie nowe placówki kształcące kadry dla potrzeb turystyki zostały uruchomione z dniem 1 września 1991 i tym samym nie zostały uwzględnione przy dalszej analizie. Są to szkoły:

1. Zespół Szkół Ekonomicznych

t. 423-22

ul. Augustyna 32

CZESCHOCZOWA

Policealne Studium Zawodowe - obsługa
ruchu turystycznego

2. Zespół Szkół Zawodowych

t. 341-86

ul. Wojska Polskiego 13

34-100 WADOWICE

Technikum Hotelarskie

2. Charakterystyka średnich szkół hotelarsko-turystycznych

GDYNIA - Zespół Szkół Hotelarsko-Gastronomicznych

ul. Czerwonych Kosynierów 77

81-225 Gdynia

tel. 20-12-89

- Policealne Studium Hotelarsko-Turystyczne, zawody:
technik hotelarz oraz technik obsługi ruchu turystycznego
- Technikum Hotelarskie, zawód: technik hotelarz.

Szkoła o wiodącym profilu gastronomiczno-hotelarskim.

W Zespole Szkół jest prowadzonych 6 specjalności w tym hotelarstwo i obsługa ruchu turystycznego.

Na ogólną liczbę 996 uczniów, 246 /24,7%/ uczy się specjalności turystyczno-hotelarskiej.

Z liczby 246 w/w uczniów 7,9% korzysta z internatu.

W Zespole Szkół jest zatrudnionych 78 nauczycieli w tym 4 przedmiotów zawodowych.

Szkoła posiada następujące pracownie specjalistyczne:

- laboratorium języków obcych
- gabinet do nauki przedmiotów turystycznych
- gabinet hotelarstwa
- gabinet do nauki pisanie na maszynie
- pracownia do nauki technologii i zasad żywienia.

Policealne Studium Zawodowe - hotelarstwo i obsługa ruchu turystycznego:

O przyjęcie na pierwszy rok nauki w roku szkolnym 1990/1991 na 60 miejsc ubiegało się 93 kandydatów /1,6 osoby na jedno miejsce/.

W 1991 roku ukończyło Studium 61 absolwentów.

Prowadzone przedmioty zawodowe w ramach 2-letniego kształcenia zawodu technika hotelarza:

- podstawy psychologii, socjologii i organizacji pracy
- język rosyjski
- język angielski

- język niemiecki
- przepisy prawne w hotelarstwie
- organizacja turystyki
- hotelarstwo
- organizacja i technika pracy w hotelarstwie
- rachunkowość zawodowa z zasadami księgowości
- wyposażenie obiektów hotelarskich
- technologia gastronomiczna z zasadami żywienia
- pisanie na maszynie z korespondencją
- bezpieczeństwo, higiena i prawo pracy
- obsługa konsumenta
- 14 tygodni praktyk zawodowych,

Prowadzone przedmioty zawodowe w ramach 2-letniego kształcenia zawodu technika obsługi ruchu turystycznego:

- podstawy psychologii, socjologii i organizacji pracy
- język rosyjski
- język angielski
- język niemiecki
- przepisy prawne w turystyce
- geografia turystyczna
- ekonomika i organizacja turystyki
- obsługa ruchu turystycznego
- rachunkowość zawodowa z zasadami księgowości
- żywienie człowieka
- zagospodarowanie turystyczne
- pisanie na maszynie z korespondencją
- 14 tygodni praktyk zawodowych.

Technikum Hotelarskie - zawód technik hotelarz:

O przyjęcie do pierwszej klasy w roku szkolnym 1990/1991 na 30 miejsc ubiegało się 51 kandydatów /1,7 osoby na jedno miejsce/.

W roku 1991 ukończyło Technikum 31 absolwentów.

Prowadzone przedmioty zawodowe:

- technologia gastronomiczna z zasadami żywienia
- obsługa konsumenta
- wyposażenie obiektów hotelarskich
- rachunkowość zawodowa z zasadami księgowości
- pisanie na maszynie z korespondencją

- turystyka
- hotelarstwo
- przepisy prawne w hotelarstwie
- bezpieczeństwo, higiena i prawo pracy
- język angielski
- język rosyjski
- język niemiecki
- praktyki zawodowe - 5 miesięcy.

JELEŃ GÓRA - Zespół Szkół Ekonomiczno-Turystycznych

ul. 22 Lipca 27

58-500 Jelenia Góra

tel. 259-33

- Policealne Studium Hotelarsko-Turystyczne,
zawody: technik hotelarz oraz technik obsługi
ruchu turystycznego
- Technikum Hotelarskie, zawód - technik hotelarz.

Szkoła o wiodącym profilu hotelarsko-turystycznym.

Zespół Szkół kształci w 10 specjalnościach zawodowych, w tym także w zawodzie technika hotelarza i technika obsługi ruchu turystycznego.

Na ogólną liczbę 993 uczniów, specjalności hotelarsko-turystycznej uczy się 440 /44,3%/.

Z liczby 440 w/w uczniów 27% korzysta z internatu.

W Zespole Szkół jest zatrudnionych 74 nauczycieli w tym 18 przedmiotów hotelarsko-turystycznych.

Szkoła posiada następujące pracownie specjalistyczne:

- obsługi ruchu turystycznego
- geografii
- technologii gastronomicznej
- języków obcych
- komputerową,

Policealne Studium Zawodowe - hotelarstwo i obsługa ruchu turystycznego:

O przyjęcie na pierwszy rok nauki w roku szkolnym 1990/1991 na 60 miejsc ubiegało się 130 kandydatów /2,2 kandydata na jedno miejsce/.

W 1991 roku ukończyło Studium 96 absolwentów.

Prowadzone przedmioty zawodowe w ramach 2-letniego kształcenia zawodu technika hotelarza:

- język francuski
- język angielski
- język niemiecki

- język rosyjski
- technologia gastronomiczna z zasadami żywienia
- obsługa konsumenta
- wyposażenie obiektów hotelarskich
- rachunkowość zawodowa z zasadami księgowości i informatyki
- pisanie na maszynie z korespondencją
- turystyka
- hotelarstwo
- przepisy prawne w hotelarstwie i turystyce
- bezpieczeństwo, higiena i prawo pracy
- podstawy psychologii i socjologii
- 14 tygodni praktyk zawodowych.

Prowadzone przedmioty zawodowe w ramach 2-letniego kształcenia zawodu technika obsługi ruchu turystycznego:

- ekonomika i organizacja turystyki
- obsługa ruchu turystycznego
- język angielski
- język niemiecki
- język rosyjski
- rachunkowość zawodowa z zasadami księgowości
- zasady żywienia
- przepisy prawne w turystyce
- zagospodarowanie turystyczne
- pisanie na maszynie z korespondencją
- podstawy psychologii i socjologii
- krajoznawstwo Dolnego Śląska
- 14 tygodni praktyk zawodowych.

Technikum Hotelarskie - zawód technik hotelarz

O przyjęcie do pierwszej klasy w roku szkolnym 1990/1991 na 60 miejsc ubiegało się 186 kandydatów /3 osoby na jedno miejsce/.

W roku 1991 ukończyło Technikum 120 absolwentów.

Prowadzone przedmioty zawodowe:

- język zachodni I
- język zachodni II
- technologia gastronomiczna z zasadami żywienia

- obsługa konsumenta
- wyposażenie obiektów hotelarskich
- rachunkowość zawodowa z zasadami księgowości
- pisanie na maszynie z korespondencją
- turystyka
- hotelarstwo
- przepisy prawne w turystyce
- bezpieczeństwo, higiena i prawo pracy
- elementy informatyki - przedmiot uzupełniający
- 5 miesięcy praktyk zawodowych.

KIELCE - Zespół Szkół Ekonomicznych Nr 2

ul. Langiewicza 18

25-381 Kielce

tel. 200-66

- Policealne Studium Hotelarsko-Turystyczne, zawody:
technik hotelarz oraz technik obsługi ruchu turystycznego.

Szkoła o wiodącym profilu ekonomicznym.

Zespół Szkół kształci w 12 specjalnościach zawodowych, w tym także w zawodzie technika hotelarza i technika obsługi ruchu turystycznego.

Na ogólną liczbę 882 uczniów, specjalności hotelarsko-turystyczne uczą się 70 /8%/.

Z liczby w/w 70 uczniów nikt nie korzysta z internatu.

W Zespole Szkół jest zatrudnionych 87 nauczycieli w tym 8 przedmiotów hotelarsko-turystycznych.

Szkoła posiada następujące pracownie specjalistyczne:

- geografii turystycznej
- języków obcych
- komputerową.

O przyjęcie na pierwszy rok nauki w roku szkolnym 1990/1991 na 60 miejsc ubiegało się 150 kandydatów /2,5 osoby na jedno miejsce/.

W 1991 roku szkoły jeszcze nie opuścili absolwenci.

Prowadzone przedmioty zawodowe w ramach 2-letniego kształcenia zawodu technika hotelarza:

- podstawy nauk politycznych
- psychologia, socjologia i organizacja pracy
- obrona cywilna
- język rosyjski
- język angielski
- język niemiecki
- przepisy prawne w turystyce
- organizacja turystyki
- hotelarstwo

- organizacja i technika pracy w hotelarstwie
- rachunkowość zawodowa z zasadami księgowości
- wyposażenie obiektów hotelarskich
- technologia gastronomiczna z zasadami żywienia
- pisanie na maszynie z korespondencją
- bezpieczeństwo, higiena i prawo pracy
- obsługa konsumenta
- 14 tygodni praktyk zawodowych.

Prowadzone przedmioty w ramach 2-letniego kształcenia zawodu technika obsługi ruchu turystycznego:

- podstawy nauk politycznych
- psychologia, socjologia i organizacja pracy
- obrona cywilna
- język rosyjski
- język angielski
- język niemiecki
- przepisy prawne w turystyce
- geografia turystyczna
- ekonomika i organizacja turystyki
- obsługa ruchu turystycznego
- rachunkowość zawodowa z zasadami księgowości
- żywienie człowieka
- zagospodarowanie turystyczne
- pisanie na maszynie z korespondencją
- zajęcia fakultatywne
- 14 tygodni praktyk zawodowych.

KŁODZKO - Zespół Szkół Zawodowych
ul. Janka Krasickiego 8
57-300 Kłodzko

tel. 21-74

- Policealne Studium Hotelarsko-Turystyczne, zawód:
technik obsługi ruchu turystycznego
- Technikum Hotelarskie, zawód - technik hotelarz.
Zostało uruchomione 1 września 1991 r.

Szkoła o profilu mechanicznym.

Zespół Szkół kształci w 11 specjalnościach zawodowych, w tym także w zawodzie technika obsługi ruchu turystycznego.

Na ogólną liczbę 1242 uczniów, specjalności turystycznej uczy się 49 osób /4%.

Z liczby 49 w/w uczniów 61% korzysta z wynajmowanych kwater przez szkołę.

W Zespole Szkół jest zatrudnionych 83 nauczycieli w tym 8 przedmiotów hotelarsko-turystycznych.

Szkoła posiada następujące pracownie specjalistyczne:

- geografii
- technologii gastronomicznej i zasad żywienia
- ekonomiki i rachunkowości.

O przyjęcie na pierwszy rok nauki w roku szkolnym 1990/1991 na 30 miejsc ubiegało się 68 kandydatów /2,2 osoby na jedno miejsce/

W 1991 roku ukończyło Studium 26 absolwentów.

Prowadzone przedmioty zawodowe w ramach 2-letniego kształcenia zawodu technika obsługi ruchu turystycznego:

- podstawy psychologii, socjologii i organizacji pracy
- język rosyjski
- język angielski
- język niemiecki
- geografia turystyczna
- przepisy prawne w turystyce
- ekonomika i organizacja turystyki
- obsługa ruchu turystycznego

- rachunkowość zawodowa z zasadami księgowości
- żywienie człowieka
- zagospodarowanie turystyczne
- pisanie na maszynie z korespondencją
- 14 tygodni praktyk zawodowych.

Technikum Hotelarskie. Prowadzone przedmioty zawodowe w ramach 5-letniego kształcenia zawodu technika obsługi ruchu turystycznego:

- język rosyjski
- język niemiecki
- język angielski
- technologia gastronomiczna z zasadami żywienia
- wyposażenie obiektów hotelarskich
- rachunkowość zawodowa z zasadami księgowości
- pisanie na maszynie z korespondencją
- turystyka
- hotelarstwo
- przepisy prawne w hotelarstwie
- bezpieczeństwo, higiena i prawo pracy
- organizacja turystyki
- organizacja i technika pracy w hotelarstwie
- obsługa klienta
- 5 miesięcy praktyk zawodowych.

KOŁOBRZEG - Zespół Szkół Zawodowych

ul. Łopuskiego 13

78-100 Kołobrzeg

tel. 222-31

- Policealne Studium Hotelarsko-Turystyczne, zawody: technik hotelarz oraz technik obsługi ruchu turystycznego
- Technikum Hotelarskie, zawód - technik hotelarz.

Szkoła o wiodącym profilu ekonomiczno-hotelarsko-turystycznym.

Zespół Szkół kształci w 10 specjalnościach zawodowych, w tym także w zawodzie technika hotelarza i technika obsługi ruchu turystycznego.

Na ogólną liczbę 1216 uczniów, specjalności hotelarsko-turystycznej uczy się 210 /17%/.

Z liczby 210 w/w uczniów 17,1% korzysta z internatu.

W Zespole Szkół jest zatrudnionych 67 nauczycieli, w tym 4 przedmiotów zawodowych z dziedziny hotelarstwa i turystyki.

Szkoła posiada następujące pracownie specjalistyczne:

- laboratorium do nauczania języków obcych
- gabinet do nauki maszynopisania
- gabinet do nauki geografii
- dwie pracownie informatyki
- technologii gastronomicznej i obsługi konsumenta
- w budowie drugi internat z pionem gastronomicznym, który będzie stanowił bazę ćwiczeń "szkoła-hotel".

Policealne Studium Zawodowe - hotelarstwo i obsługa ruchu turystycznego:

O przyjęcie na pierwszy rok nauki w roku szkolnym 1990/1991 na 60 miejsc ubiegało się 75 kandydatów /1,2 osoby na jedno miejsce/. W 1991 roku Studium ukończyło 60 absolwentów.

Prowadzone przedmioty zawodowe w ramach 2-letniego kształcenia zawodu technika hotelarza:

- języki obce
- hotelarstwo ogólne
- wyposażenie obiektów hotelarskich
- technika i organizacja pracy w hotelarstwie

- technologia gastronomiczna z zasadami żywienia
- pisanie na maszynie z korespondencją
- 14 tygodni praktyk zawodowych.

Prowadzone przedmioty zawodowe w ramach 2-letniego kształcenia zawodu technika obsługi ruchu turystycznego:

- obsługa ruchu turystycznego
- ekonomika turystyki
- organizacja turystyki
- zagospodarowanie turystyczne
- pisanie na maszynie z korespondencją
- 14 tygodni praktyk zawodowych.

Technikum Hotelarskie - zawód technik hotelarz:

O przyjęcie do pierwszej klasy w roku szkolnym 1990/1991 na 30 miejsc ubiegało się 60 kandydatów /2 osoby na jedno miejsce/. W roku 1991 ukończyło Technikum 32 absolwentów.

Prowadzone przedmioty zawodowe:

- języki obce
- technologia gastronomiczna z zasadami żywienia
- obsługa konsumenta
- wyposażenie obiektów hotelarskich
- rachunkowość zawodowa z zasadami księgowości
- pisanie na maszynie z korespondencją
- turystyka
- hotelarstwo
- przepisy prawne w turystyce
- bezpieczeństwo, higiena i prawo pracy
- 5 miesięcy praktyk zawodowych.

KRAKÓW - Zespół Szkół Ekonomicznych Nr 1
ul. Kapucyńska 2
31-113 Kraków

tel. 22-02-94

- Policealne Studium Zawodowe, zawód: technik hotelarz

Szkoła o wiodącym profilu ekonomicznym.

Zespół Szkół kształci w 11 specjalnościach, w tym także w zawodzie technika hotelarza.

Na ogólną liczbę 1100 uczniów specjalności hotelarskiej uczy się 86 /8%/ słuchaczy.

Z liczby 86 w/w uczniów nikt nie korzysta z wynajmowanych kwater przez szkołę.

W Zespole Szkół jest zatrudnionych 88 nauczycieli w tym 3 przedmiotów hotelarskich.

Szkoła nie posiada pracowni specjalistycznych - w przygotowaniu jedynie pracownia do przedmiotów hotelarskich.

O przyjęcie na pierwszy rok nauki w roku szkolnym 1990/1991 na 40 miejsc ubiegało się 109 kandydatów /2,7 osób na jedno miejsce/

W 1991 roku Studium ukończyło 46 absolwentów.

Prowadzone przedmioty zawodowe w ramach 2-letniego kształcenia zawodu technika hotelarza:

- język niemiecki
- język angielski
- język rosyjski
- język francuski
- żywienie
- hotelarstwo
- organizacja turystyki
- wyposażenie obiektów hotelarskich
- prawoznawstwo
- organizacja i technika pracy w hotelarstwie
- psychologia
- rachunkowość
- obsługa konsumenta
- bezpieczeństwo, higiena i prawo pracy
- 14 tygodni praktyk zawodowych.

NYSA - Zespół Szkół Ekonomicznych
ul. Sikorskiego 1
48-300 Nysa

- Policealne Studium Zawodowe, zawód: technik obsługi ruchu turystycznego.

Szkoła o wiodącym profilu ekonomicznym.

Zespół Szkół kształci w 8 specjalnościach zawodowych, w tym także w zawodzie technika obsługi ruchu turystycznego.

Na ogólną liczbę 995 uczniów specjalności turystycznej uczy się 59 /6%/. Z liczby 59 w/w uczniów 5,1% korzysta z internatu.

W Zespole Szkół jest zatrudnionych 40 nauczycieli w tym 3 przedmiotów turystycznych.

Szkoła posiada następujące pracownie specjalistyczne:

- języków obcych /niepełną/
- geograficzną.

O przyjęcie na pierwszy rok nauki w roku szkolnym 1990/1991 na 30 miejsc ubiegało się 48 kandydatów /1,6 osób na jedno miejsce/.

W roku 1991 Studium ukończyło 34 absolwentów.

Prowadzone przedmioty zawodowe w ramach 2-letniego kształcenia zawodu technika obsługi ruchu turystycznego:

- język angielski
- język rosyjski
- język niemiecki
- język francuski
- geografia turystyczna
- podstawy żywienia człowieka
- podstawy psychologii, socjologii i organizacji pracy
- obsługa ruchu turystycznego
- zagospodarowanie turystyczne
- rachunkowość zawodowa z zasadami księgowości
- zajęcia fakultatywne /wiedza o regionie/
- pisanie na maszynie z korespondencją
- 14 tygodni praktyk zawodowych.

POZNAŃ - Zespół Szkół Gastronomicznych

ul. Podkomorska 49

60-326 Poznań

tel. 67-40-42

67-23-08

- Policealne Studium Zawodowe, zawód: technik hotelarz.

Wiodący profil Szkoły gastronomiczno-hotelarski.

Zespół Szkół kształci w 4 specjalnościach zawodowych, w tym także w zawodzie technika hotelarza.

Na ogólną liczbę 1161 uczniów specjalności hotelarskiej uczy się 62 /5,3%/. Z liczby 62 w/w uczniów 9,7% korzysta z wynajmowanych kwater przez szkołę.

W Zespole Szkół zatrudnionych jest 78 nauczycieli w tym 3 przedmiotów hotelarskich.

Szkoła posiada jedną pracownię specjalistyczną - technologiczno-gastronomiczną.

O przyjęcie na pierwszy rok nauki w roku szkolnym 1990/1991 na 35 miejsc ubiegało się 68 kandydatów /1,9 osoby na jedno miejsce/. W 1991 roku ukończyło Studium 29 absolwentów.

Prowadzone przedmioty zawodowe w ramach 2-letniego kształcenia zawodu technika hotelarza:

- język niemiecki
- język angielski
- język rosyjski
- język francuski
- przepisy prawne w turystyce
- organizacja turystyki
- hotelarstwo
- organizacja i technika pracy w hotelarstwie
- rachunkowość zawodowa z zasadami księgowości
- wyposażenie obiektów hotelarskich
- technologia gastronomiczna z zasadami żywienia
- pisanie na maszynie z korespondencją
- obsługa konsumenta
- bezpieczeństwo, higiena i prawo pracy
- 14 tygodni praktyk zawodowych.

RADOM - Zespół Szkół Przemysłu Spożywczego

ul. Traugutta 61

26-600 Radom

tel. 277-57

- Technikum Hotelarskie, zawód - technik hotelarz.

Szkoła o wiodącym profilu gastronomicznym.

Zespół Szkół kształci w 4 specjalnościach zawodowych w tym także w zawodzie technika hotelarza.

Na ogólną liczbę 720 uczniów specjalności hotelarskiej uczy się 76 /10%/. Z liczby 76 w/w uczniów 10,5% korzysta z wynajmowanych kwater przez szkołę.

W Zespole Szkół jest zatrudnionych 28 nauczycieli w tym 6 przedmiotów hotelarskich. Szkoła posiada jedną pracownię specjalistyczną - technologiczno-gastronomiczną.

O przyjęcie na pierwszy rok nauki w roku szkolnym 1990/1991 na 30 miejsc ubiegało się 100 kandydatów /3 osoby na jedno miejsce/. W 1991 roku Technikum ukończyło 33 absolwentów.

Prowadzone przedmioty zawodowe:

- język rosyjski
- język angielski
- język niemiecki
- technologia gastronomiczna z zasadami żywienia
- wyposażenie obiektów hotelarskich
- rachunkowość zawodowa z zasadami księgowości
- turystyka
- hotelarstwo
- przepisy prawne o hotelarstwie
- bezpieczeństwo, higiena i prawo pracy
- 5 miesięcy praktyk zawodowych.

SUCHA BESKIDZKA - Zespół Szkół Zawodowych

ul. Spółdzielców 1

Sucha Beskidzka

tel. 427-71

woj. bielskie

- Technikum Hotelarskie, zawód - technik hotelarz.

Szkoła o wiodącym profilu gastronomicznym.

Zespół Szkół kształci w 12 specjalnościach zawodowych, w tym także w zawodzie technika hotelarza.

Na ogólną liczbę 936 uczniów, specjalności turystycznej uczy się 123 /13,1%/. Z liczby 123 w/w uczniów 48,9% korzysta z internatu.

W Zespole Szkół jest zatrudnionych 56 nauczycieli w tym 6 przedmiotów hotelarskich.

Szkoła posiada następujące pracownie specjalistyczne:

- gastronomiczną
- komputerową
- języków obcych
- maszynopisania.

O przyjęcie do pierwszej klasy w roku szkolnym 1990/1991 na 60 miejsc ubiegało się 240 kandydatów /4 osoby na jedno miejsce/.

Dopiero za trzy lata opuszczą szkołę pierwsi absolwenci.

Prowadzone przedmioty zawodowe:

- hotelarstwo
- wyposażenie obiektów hotelarskich
- zasady żywienia
- 5 miesięcy praktyk zawodowych.

Placówka jest stowarzyszona w Klubie Szkół należących do UNESCO. Szkoła prowadzi działalność dochodową. Organizuje: konferencje, sympozja, uroczystości, wesela itp.

ŚWINOUJŚCIE - Zespół Szkół Zawodowych Nr 1

ul. Niedziałkowskiego 2

tel. 45-66

72-600 Świnoujście

- Policealne Studium Zawodowe, zawód - technik obsługi ruchu turystycznego
- Technikum Hotelarskie, zawód - technik hotelarz.

Szkoła o wiodącym profilu ekonomiczno-hotelarsko-turystycznym.

Zespół Szkół kształci w 7 specjalnościach zawodowych, w tym także w w zawodzie technika hotelarza i technika obsługi ruchu turystycznego. Na ogólną liczbę 518 uczniów specjalności hotelarsko-turystycznej uczy się 163 /31,5%/.
Z liczby 163 w/w uczniów 35% korzysta z internatu.

W Zespole Szkół jest zatrudnionych 54 nauczycieli w tym 4 przedmiotów hotelarsko-turystycznych.

Szkoła posiada następujące pracownie specjalistyczne:

- technologii żywienia
- języków obcych
- komputerową
- maszynopisania.

Policealne Studium Zawodowe - obsługa ruchu turystycznego.

O przyjęcie na pierwszy rok nauki w roku szkolnym 1990/1991 na 30 miejsc ubiegało się 36 kandydatów /1,2 osoby na jedno miejsce/.

Dopiero w przyszłym roku opuszczą Studium pierwsi absolwenci.

Prowadzone przedmioty zawodowe w ramach 2-letniego kształcenia zawodu technika obsługi ruchu turystycznego:

- język rosyjski
- język angielski
- język niemiecki
- geografia turystyczna
- przepisy prawne w turystyce
- ekonomia i organizacja turystyki
- rachunkowość zawodowa z zasadami księgowości

- żywienie człowieka
- pisanie na maszynie z korespondencją
- 14 tygodni praktyk zawodowych.

Technikum Hotelarskie - zawód technik hotelarz:

O przyjęcie do pierwszej klasy w roku szkolnym 1990/1991 na 65 miejsc ubiegało się 96 kandydatów /1,5 osoby na jedno miejsce/.

W 1991 roku ukończyło Technikum 60 absolwentów.

Prowadzone przedmioty zawodowe:

- język rosyjski
- język niemiecki
- język angielski
- technologia gastronomiczna z zasadami żywienia
- hotelarstwo
- 5 miesięcy praktyk zawodowych.

TARNOWSKIE GÓRY - Zespół Szkół Gastronomicznych
ul. Karola Miarki 17
42-600 Tarnowskie Góry tel. 85-26-61
woj. katowickie

- Technikum Hotelarskie, zawód - technik
hotelarz.

Szkoła o wiodącym gastronomicznym profilu.

Zespół Szkół kształci w 7 specjalnościach zawodowych, w tym
także w zawodzie technika hotelarza.

Na ogólną liczbę 1100 uczniów specjalności hotelarskiej uczy
się 300 /27,2%/.

Z liczby 300 w/w uczniów 16,7% korzysta z internatu.

W Zespole Szkół zatrudnionych jest 60 nauczycieli w tym 5
przedmiotów hotelarskich.

O przyjęcie na pierwszy rok nauki w roku szkolnym 1990/1991
na 30 miejsc ubiegało się 90 kandydatów /3 osoby na jedno miejsce/.

W 1991 roku ukończyło Technikum 35 absolwentów.

Prowadzone przedmioty zawodowe:

- język angielski
- język niemiecki
- technologia gastronomiczna z zasadami żywienia
- wyposażenie obiektów hotelarskich
- rachunkowość zawodowa z zasadami księgowości
- pisanie na maszynie z korespondencją
- turystyka
- hotelarstwo
- przepisy prawne w hotelarstwie
- obsługa konsumenta
- bezpieczeństwo, higiena i prawo pracy
- 5 miesięcy praktyk zawodowych.

WAŁBRZYCH - Zespół Szkół Ekonomiczno-Gastronomicznych
ul. 1 Maja 97 tel. 236-18
58-305 Wałbrzych 236-07

- Policealne Studium Hotelarsko-Turystyczne,
zawody: technik hotelarz oraz technik obsługi ruchu
turystycznego
- Technikum Hotelarskie, zawód - technik hotelarz
/od 1 września 1991 r./

Szkoła o wiodącym profilu ekonomiczno-gastronomicznym.

Zespół Szkół kształci w 16 specjalnościach zawodowych, w tym także w zawodzie technika hotelarza oraz technika obsługi ruchu turystycznego.

Na ogólną liczbę 1150 uczniów specjalności hotelarsko-turystycznej uczy się 100 /8,6%/.

Z liczby 100 w/w uczniów 17% korzysta z wynajmowanych kwater przez szkołę. W Zespole Szkół jest zatrudnionych 64 nauczycieli w tym 7 przedmiotów zawodowych.

Szkoła posiada następujące pracownie specjalistyczne:

- gastronomiczną
- gabinet maszynopisania
- gabinety językowe
- warsztaty gastronomiczne
- pracownie obsługi konsumenta

Policealne Studium Hotelarsko-Turystyczne - hotelarstwo oraz obsługa ruchu turystycznego:

O przyjęcie na pierwszy rok Studium w roku szkolnym 1990/1991 na 90 miejsc ubiegało się 204 kandydatów /2,3 osoby na jedno miejsce/.

Dopiero w roku 1992 Studium ukończą pierwsi absolwenci.

Prowadzone przedmioty zawodowe w ramach 2-letniego kształcenia zawodu technika hotelarza:

- język rosyjski
- język niemiecki
- przepisy prawne w turystyce

- organizacja turystyki
- hotelarstwo
- wyposażenie obiektów hotelarskich
- technologia gastronomiczna w zasadach żywienia
- pisanie na maszynie z korespondencją
- podstawy psychologii, socjologii pracy
- organizacja i technika pracy w hotelarstwie
- rachunkowość zawodowa z zasadami księgowości
- obsługa konsumenta
- bezpieczeństwo, higiena i prawo pracy
- 14 tygodni praktyk zawodowych,

Przedmioty zawodowe w ramach 2-letniego kształcenia zawodu technika obsługi ruchu turystycznego:

- język rosyjski
- język niemiecki
- przepisy prawne w turystyce
- geografia turystyczna
- ekonomika i organizacja turystyki
- rachunkowość zawodowa z zasadami księgowości
- żywienie człowieka
- pisanie na maszynie z korespondencją
- podstawy psychologii i socjologii pracy
- obsługa ruchu turystycznego
- zagospodarowanie turystyczne
- zajęcia fakultatywne
- 14 tygodni praktyk zawodowych.

- WARSZAWA - Zespół Szkół Hotelarsko-Gastronomicznych
ul. Krasnołęcka 3
00-734 Warszawa tel. 41-79-64
- Policealne Studium Hotelarsko-Turystyczne,
zawody: technik hotelarz oraz technik obsługi
ruchu turystycznego.

Szkoła o wiodącym profilu hotelarsko-turystycznym.

Zespół Szkół kształci w 4 specjalnościach zawodowych, w tym także w zawodzie technika hotelarza oraz technika obsługi ruchu turystycznego.

Na ogólną liczbę 520 uczniów specjalności hotelarsko-turystycznej uczy się 261 /50%/.

Z liczby 261 w/w uczniów 3,3% korzysta z wynajmowanych kwater przez szkołę.

W Zespole Szkół jest zatrudnionych 50 nauczycieli w tym 20 przedmiotów hotelarsko-turystycznych.

Szkoła posiada następujące pracownie specjalistyczne:

- kabinowa pracownia języków obcych
- pracownia obsługi konsumenta
- pracownia technologii gastronomicznej
- pisanie na maszynie
- komputerowa.

O przyjęcie na pierwszy rok Studium w roku szkolnym 1990/1991 na 150 miejsc ubiegało się 339 kandydatów /2,8 osoby na jedno miejsce/.

W 1991 roku Studium ukończyło 113 absolwentów.

Prowadzone przedmioty zawodowe w ramach 2-letniego nauczania zawodu technika hotelarza:

- podstawy psychologii, socjologii i organizacji pracy
- język zachodni I
- język zachodni II
- język rosyjski
- przepisy prawne w turystyce
- organizacja turystyki
- hotelarstwo

- organizacja i technika pracy w hotelu
- rachunkowość zawodowa z elementami księgowości i informatyki
- wyposażenie obiektów hotelarskich
- technologia gastronomiczna z zasadami żywienia
- pisanie na maszynie z korespondencją
- obsługa konsumenta
- bezpieczeństwo, higiena i prawo pracy
- 14 tygodni praktyk zawodowych.

Prowadzone przedmioty zawodowe w ramach 2-letniego kształcenia zawodu technika obsługi ruchu turystycznego:

- podstawy psychologii i socjologii pracy
- język rosyjski
- język zachodni I
- język zachodni II
- przepisy prawne w turystyce
- geografia turystyczna
- ekonomika i organizacja turystyki
- obsługa ruchu turystycznego
- rachunkowość zawodowa z zasadami księgowości
- żywienie człowieka
- zagospodarowanie turystyczne
- pisanie na maszynie z korespondencją
- praktyki zawodowe - 14 tygodni.

WISŁA - Zespół Szkół Gastronomiczno-Hotelarskich
ul. Wł. Reymonta 2 tel. 27-54
43-460 Wisła 24-74
woj. bielskie

- Techniku Hotelarskie, zawód - technik hotelarz.

Szkoła o wiodącym profilu gastronomiczno-hotelarskim.

Zespół Szkół kształci w 4 specjalnościach zawodowych, w tym także w zawodzie technika hotelarza.

Na ogólną liczbę 700 uczniów specjalności hotelarskiej uczy się 283 /40,4%/. Z liczby 283 w/w uczniów 49% korzysta z internatu.

W Zespole Szkół jest zatrudnionych 58 nauczycieli w tym 3 przedmiotów hotelarskich.

O przyjęcie na pierwszy rok nauki w roku szkolnym 1990/1991 na 60 miejsc ubiegało się 138 kandydatów /2,3 osoby na jedno miejsce/.

W 1991 roku ukończyło Technikum 47 absolwentów.

Prowadzone przedmioty zawodowe:

- język rosyjski
- język angielski
- język niemiecki
- technologia gastronomiczna z zasadami żywienia
- wyposażenie obiektów hotelarskich
- rachunkowość zawodowa
- pisanie na maszynie z korespondencją
- turystyka
- hotelarstwo
- przepisy prawne w turystyce
- obsługa konsumenta
- bezpieczeństwo, higiena i prawo pracy
- 5 tygodni praktyk zawodowych.

- ZAKOPANE - Zespół Szkół Hotelarsko-Turystycznych
ul. Partyzantów 1/5 tel. 668-46
34-500 Zakopane 662-49
- Policealne Studium Zawodowe, zawód - technik obsługi ruchu turystycznego
 - Technikum Hotelarskie - zawód - technik hotelarz.

Szkoła o wiodącym profilu hotelarsko-turystycznym.

Zespół Szkół kształci w 4 specjalnościach zawodowych, w tym także w zawodzie technika hotelarza oraz technika obsługi ruchu turystycznego.

Na ogólną liczbę 890 uczniów, specjalności hotelarsko-turystycznej uczy się 345 /38,8%/. Z liczby 345 w/w uczniów 49% korzysta z internatu.

W Zespole Szkół jest zatrudnionych 51 nauczycieli w tym 6 przedmiotów hotelarsko-turystycznych.

Szkoła posiada następujące pracownie specjalistyczne:

- geograficzną
- turystyki
- języków obcych
- komputerową.

Policealne Studium Zawodowe - obsługa ruchu turystycznego.

O przyjęcie na pierwszy rok nauki w roku szkolnym 1990/1991 na 35 miejsc ubiegało się 95 kandydatów /2,7 osoby na jedno miejsce/.

W 1991 roku ukończyło Studium 60 absolwentów.

Prowadzone przedmioty zawodowe w ramach 2-letniego nauczania zawodu technika obsługi ruchu turystycznego:

- psychologia pracy
- rachunkowość zawodowa z zasadami księgowości
- pisanie na maszynie z korespondencją
- geografia turystyczna
- ekonomika turystyki
- przepisy prawne w turystyce

- żywienie człowieka
- obsługa ruchu turystycznego
- zagospodarowanie turystyczne
- 14 tygodni praktyk zawodowych.

Technikum Hotelarskie - zawód technik hotelarz:

O przyjęcie na pierwszy rok nauki w roku szkolnym 1990/1991 na 60 miejsc ubiegało się 125 kandydatów /2 osoby na jedno miejsce/.

W roku 1991 ukończyło Technikum 66 absolwentów.

Prowadzone przedmioty zawodowe:

- język zachodni I
- język zachodni II
- technologia gastronomiczna z zasadami żywienia
- wyposażenie obiektów hotelarskich
- rachunkowość zawodowa z zasadami księgowości
- pisanie na maszynie z korespondencją
- turystyka
- hotelarstwo
- przepisy prawne w turystyce
- elementy informatyki
- 5 miesięcy praktyk zawodowych.

3. Sieć średnich szkół hotelarsko-turystycznych

Technika Hotelarskie - zawód technik hotelarz

Sieć średnich szkół hotelarskich na podbudowie szkoły podstawowej w okresie 40-lecia zmieniała się kilkakrotnie. Liczba punktów kształcenia wahała się w granicach od 4 do 10. Najczęściej kształcono kadry hotelarskie w 6 szkołach. Lokalizacja tych punktów również zmieniała się. Najstarszym i najbardziej stabilnym punktem kształcenia hotelarzy na poziomie szkoły średniej jest szkoła w Wiśle. Dalszymi takimi placówkami o dużej tradycji są szkoły w: Gdyni, Zakopanem i Jeleniej Górze. Ogółem w roku szkolnym 1990/1991 było uruchomionych 10 tych placówek.

Policealne Studia Zawodowe o specjalizacji hotelarskiej i obsłudze ruchu turystycznego.

Zawód technik hotelarz

2-letnie szkoły hotelarskie na podbudowie pełnej średniej szkoły ogólnokształcącej o specjalności "hotelarz" powstały obok 4-letnich Techników Hotelarskich w roku szkolnym 1960/61. Nazwane one zostały Państwowymi Szkołami Hotelarskimi. Pierwsze takie szkoły były w: Gdyni, Jeleniej Górze, Krakowie, Rzeszowie, Warszawie i we Wrocławiu. W roku szkolnym 1969/70 szkoły te przemianowano na Pomaturalne Studia Hotelarsko-Turystyczne, a w roku 1971/72 na 2-letnie Policealne Studia Zawodowe o specjalności "hotelarz" obok specjalności "obsługa ruchu turystycznego". Przez 11 lat zarówno liczby tych szkół, sieć, jak i lokalizacja, były stałe. Po tym okresie nastąpiła nie tylko duża dynamika wzrostu liczby punktów kształcenia tej specjalizacji, ale także mała stabilność powoływania tych placówek. Proces przekształcania i

likwidacji 2-letnich Policealnych Studiów Zawodowych przynosił prawie rok rocznie nowe rozwiązania. Bez przerwy od 1971 roku kształcą hotelarzy jedynie szkoły w Jeleniej Górze i Warszawie. W roku szkolnym 1990-1991 było 13 punktów kształcenia hotelarzy w Policealnych Studiach Zawodowych.

Zawód technik obsługi ruchu turystycznego

Specjalność obsługi ruchu turystycznego jest najnowszym kierunkiem kształcenia dla turystyki. W tym zakresie specjalistów kształci się dopiero od roku szkolnego 1968/69. Ówczesne Ministerstwo Oświaty wprowadziło tytułem próby w dwóch państwowych szkołach hotelarskich /w Warszawie i Jeleniej Górze/ nowe założenia organizacyjno-programowe, zakładając kształcenie w tych szkołach obok "hotelarzy", również w zakresie obsługi ruchu turystycznego. W ten sposób w 1968 r. do nomenklatury zawodów szkolnictwa zawodowego wprowadzono /obok tytułu "technik hotelarz"/ zawód technik obsługi ruchu turystycznego. Rozwój tych szkół nastąpił dopiero w 1971 r. W 1973/74 r. było już 21 punktów kształcenia /!/. Od tego też roku następują stałe rokroczne modyfikacje lokalizacji tych ośrodków, już nie tylko przy dotychczasowych punktach kształcenia hotelarzy, ale i w Zespołach Szkół Ekonomicznych. Najstarszymi punktami kształcenia tych specjalistów są szkoły w: Jeleniej Górze, Warszawie, dalej w: Gdyni, Świnoujściu, Kołobrzegu, Zakopanem, Lublinie, Olsztynie. W 1990/1991 r. było 13 punktów kształcenia techników obsługi ruchu turystycznego w Policealnych Szkołach Zawodowych.

W sumie w roku szkolnym 1990/1991 zorganizowanych było 23 szkoły, w których przygotowuje się kadry hotelarsko-turystyczne na poziomie średniego wykształcenia. W tym 18 było 2-letnich

Policealnych Studiów Zawodowych i 10 Techników Hotelarskich.

Dołączając do tego dwie zupełnie nowe placówki, które rozpoczęły działalność od 1 września 1991 r. to jest: Policealne Studium Zawodowe w Częstochowie i Technikum Hotelarskie w Wadowicach oraz uruchomione również od 1 września Technikum Hotelarskie w Kłodzku - szkole, która już kształci kadrę turystyczną, lecz na poziomie Policealnego Studium, to łącznie uzyskany następujące informacje:

- w 5 punktach kształci się techników hotelarzy i techników obsługi ruchu turystycznego w 2-letnich Policealnych Szkołach Zawodowych i 4-letnich Technikach Hotelarskich. Są to miejscowości: Jelenia Góra, Gdynia, Kołobrzeg, Kłodzko, Wałbrzych,
- w 6 punktach kształci się tylko hotelarzy w 4-letnich Technikach Hotelarskich, Są to szkoły w miejscowościach: Wisła, Tarnowskie Góry, Radom, Szczecin, Sucha Beskidzka, Wadowice,
- w 4 punktach kształci się techników hotelarzy i techników obsługi ruchu turystycznego na poziomie 2-letnich Policealnych Szkół Hotelarsko-Turystycznych. Są to miejscowości: Kielce, Warszawa, Lublin, Olsztyn,
- w 4 punktach kształci się tylko hotelarzy na poziomie Policealnych Szkół Zawodowych w miejscowościach: Kraków, Poznań, Częstochowa /ul. Krakowska/, Katowice,
- w 3 punktach kształci się tylko techników obsługi ruchu turystycznego w 2-letnich Szkołach Policealnych w: Częstochowie, /ul. Augustyna/, Zamościu, Nysie,
- w 3 punktach kształci się techników obsługi ruchu turystycznego na poziomie 2-letnich Szkół Policealnych i techników hotelarzy na poziomie Technikum Hotelarskiego. Są to szkoły w miejscowościach: Świnoujście, Kłodzko, Zakopane,

Ogółem w 13 punktach kształci się techników obsługi ruchu turystycznego, a w 21 punktach techników hotelarzy.

Należy zdawać sobie sprawę, że zaprezentowana lista szkół może być niepełna, bowiem zarówno "stare" szkoły jak i nowopowstające nie mają obowiązku rejestracji w żadnym organie administracji państwowej, oprócz wojewódzkiego kuratorium, które go powołuje.

W myśl decentralizacji zarządzania każdy wojewoda może na swoim terenie powoływać dowolne typy szkół, sam oceniając ich przydatność dla regionu, efektywność nauczania, możliwości zatrudniania absolwentów oraz ponoszone koszty.

18 następujących województw posiada na swoim terenie szkoły hotelarsko-turystyczne:

- częstochowskie - 2 szkoły w Częstochowie,
- bielskie - 3 szkoły: w Wiśle, Suchej Beskidzkiej, Wadowicach,
- gdańskie - jedna szkoła w Gdyni,
- koszalińskie - jedna szkoła w Kołobrzegu,
- olsztyńskie - jedna szkoła w Olsztynie,
- toruńskie - jedna szkoła w Toruniu,
- poznańskie - jedna szkoła w Poznaniu,
- warszawskie - jedna szkoła w Warszawie,
- lublińskie - jedna szkoła w Lublinie,
- szczecińskie - 2 szkoły: w Szczecinie i Świnoujściu,
- katowickie:- w szkoły: w Tarnowskich Górach i Katowicach,
- opolskie - jedna szkoła w Nysie,
- radomskie - jedna szkoła w Radomiu,
- jeleniogórskie - jedna szkoła w Jeleniej Górze,
- wałbrzyskie - 2 szkoły: w Kłodzku i Wałbrzychu,
- krakowskie - jedna szkoła w Krakowie.

- nowosądeckie - jedna szkoła w Zakopanem,
- zamojskie - jedna szkoła w Zamościu.

31 województw nie posiada na swoim terenie średnich szkół hotelarsko-turystycznych. Są to następujące województwa:

- białostockie	- leszczyńskie
- śląskie	- wrocławskie
- elbląskie	- rzeszowskie
- suwalskie	- zielonogórskie
- łomżyńskie	- leszczyńskie
- piotrkowskie	- kaliskie
- sieradzkie	- konińskie
- legnickie	- łódzkie
- tarnowskie	- skierniewickie
- ostrołęckie	- siedleckie
- ciechanowskie	- białskopodlaskie
- płockie	- chełmskie
- włocławskie	- przemyskie
- bydgoskie	- krośnieńskie
- pilskie	- tarnobrzeskie
- gorzowskie	

Odnosząc dane o rozmieszczeniu średnich szkół hotelarsko-turystycznych w Polsce do wybranych elementów przestrzennej polityki turystycznej, takich jak: baza noclegowa, walory turystyczne Polski, turystyka przyjazdowa do Polski, struktura przestrzena turystyki i jej priorytety w latach 1986-1995 oraz do wskaźnika wyróżniającego tereny, gdzie turystyka stwarza poważny rynek pracy, to w następujących województwach znajdujemy zarówno szkoły hotelarsko-turystyczne jak i najwyższe wskaźniki powyższych elementów:

- nowosądeckie	- jeleniogórskie
- szczecińskie	- bielskie
- koszalińskie	- wałbrzyskie
- gdańskie	- zamojskie
- olsztyńskie	- krakowsko-częstochowskie

Natomiast brak jest średnich szkół hotelarsko-turystycznych w następujących województwach, pomimo, iż powyższe elementy uzyskują tam również wysokie wartości:

- krośnieńskie	- przemyskie
- tarnowskie	- słupskie
- suwalskie	- elbląskie
- gorzowskie	- ostrołęcko-łomżyńskie
- chełmskie	

4. Liczba uczniów przygotowywanych do pracy w turystyce

Według danych ze szkół liczba uczniów w szkołach hotelarsko-turystycznych w roku szkolnym 1990/1991 wynosiła 2873. Na 1075 miejsc w tych szkołach ubiegało się łącznie 2051 osób, co przeciętnie wynosi 2,3 kandydata na jedno miejsce. W Policealnych Szkołach Hotelarsko-turystycznych ogółem na 650 miejsc na pierwszy rok Studium ubiegało się 1415 kandydatów. Wskaźnik ubiegających się wyniósł przeciętnie 2,2 osoby na jedno miejsce. Natomiast na 425 miejsc w Technikach Hotelarskich do klasy I ubiegało się 1086 kandydatów. Wskaźnik wyniósł 2,6. Najwięcej kandydatów chcących dostać się do szkół turystycznych odnotowano w:

- Technikach Hotelarskich w miejscowościach: Radom /3,0/, Jelenia Góra /3,0/, Tarnowskie Góry /3,0/,
- Policealnych Szkołach Hotelarsko-Turystycznych w miejscowościach: Warszawa /2,8/, Zakopane /2,7/, Kraków /2,7/, Kielce /2,5/.

Najmniej kandydatów zanotowano w następujących szkołach:

- Technikach Hotelarskich w miejscowościach: Gdynia /1,7/,
Świnoujście /1,5/,
- Policealnych Szkołach Hotelarsko-Turystycznych w miejscowościach: Kołobrzeg /1,2/, Świnoujście /1,2/, Nysa /1,6/,
Gdynia /1,6/.

Wśród szkół możemy wyróżnić:

- grupę "silnych" placówek turystycznych, w których wielkości kształconych przez nie uczniów stanowią od 38,8% do 50,2% udziału wszystkich słuchaczy Zespołów Szkół. Są to ośrodki w: Warszawie /Policealna Szkoła Hotelarsko-Turystyczna/, Jeleniej Górze /Policealna Szkoła Hotelarsko-Turystyczna i Technikum Hotelarskie/, Wiśle /Technikum Hotelarskie/, Zakopanem /Policealna Szkoła Hotelarsko-Turystyczna i Technikum Hotelarskie/,
- grupę "średnich" szkół, gdzie wielkości te wahają się od 31,5% do 17,3%. Są to ośrodki w: Świnoujściu /Technikum Hotelarskie i Policealna Szkoła Zawodowa przygotowująca techników obsługi ruchu turystycznego, która to dopiero na przyszły rok wykształci pierwszych absolwentów/, Tarnowskie Góry /Technikum Hotelarskie/, Gdynia /Technikum Hotelarskie i Policealne Studium Hotelarsko-Turystyczne/, Kołobrzeg /Technikum Hotelarskie i Policealne Studium Hotelarsko-Turystyczne/,
- grupę szkół "najsłabszych", gdzie procenty te wahają się od 13,1% do 3,9%. Są to szkoły w: Suchej Beskidzkiej /Technikum Hotelarskie/, Radomiu /Technikum Hotelarskie/, Kielcach /Policealna Szkoła Hotelarsko-Turystyczna/, Krakowie /Policealna

Szkoła Hotelarsko-Turystyczna/, Nysie /Policealna Szkoła Ho-
telarsko-Turystyczna/, Poznaniu /Policealne Studium Zawodowe/,
Kłodzko /Policealne Studium Zawodowe i od 1 września Techni-
kum Hotelarskie/.

W czerwcu 1991 roku ukończyło naukę w średnich szkołach
turystycznych 949 absolwentów /525 po Policealnych Szkołach
Hotelarsko-Turystycznych i 424 po Technikach Hotelarskich/.
Najwięcej absolwentów ukończyło placówki w: Jeleniej Górze
/w sposób zdecydowany/, Zakopanem, Warszawie, Kołobrzegu, Gdyni.
Najmniej w: Kłodzku, Poznaniu, Radomiu i Nysie.

5. Warunki kształcenia uczniów w szkołach przygotowujących
kadry dla potrzeb turystyki

Otrzymane dane ze szkół informują, że wszystkie szkoły
kształcące kadry dla potrzeb turystyki znajdują się w Zespo-
łach Szkół Zawodowych o następujących wiodących profilach:

- ekonomicznym - 3 szkoły w miejscowościach: Kielce, Nysa,
Kraków,
- ekonomiczno-hotelarsko-turystycznym - 2 szkoły w miejsco-
wościach: Świnoujście, Kołobrzeg,
- hotelarsko-turystycznym - 3 szkoły w miejscowościach:
Warszawa, Jelenia Góra, Zakopane,
- gastronomicznym - 4 szkoły w miejscowościach: Poznań, Sucha
Beskidzka, Tarnowskie Góry, Radom,
- gastronomiczno-hotelarskim - 2 szkoły w miejscowościach:
Gdynia, Wisła,
- ekonomiczno-gastronomicznym - 1 szkoła w Wałbrzychu,
- mechanicznym - 1 szkoła w Kłodzku.

Spośród wymienionych punktów tylko cztery szkoły są zespołami szkół hotelarsko-turystycznymi nastawionymi przede wszystkim na kształcenie uczniów tych specjalności. Po pierwsze jest to warszawski Zespół Szkół Hotelarsko-Gastronomicznych, gdzie połowa młodzieży kształci się w zawodach turystycznych obok klas gastronomicznych. Drugi duży Zespół to jeleniogórskie Szkoły Ekonomiczno-Turystyczne, w których 44,3% wszystkich uczniów stanowią absolwenci kształcący się w zawodach turystycznych obok klas ekonomicznych. Trzecia znana szkoła to Zespół Szkół Gastronomiczno-Hotelarskich w Wiśle, gdzie 40,4% uczniów to przyszła kadra hotelarska. I czwarta szkoła to zakopiański Zespół Szkół Hotelarsko-Turystycznych, gdzie procent ten wynosi 38,8. Ogółem najwięcej szkół jest zlokalizowanych w Zespołach Szkół Gastronomicznych i Gastronomiczno-Hotelarskich, gdzie przygotowuje się przyszłych pracowników turystyki, lecz tylko do zawodu technika hotelarza.

W sumie w badanych szkołach hotelarsko-turystycznych funkcjonuje 60 pracowni specjalistycznych, co daje przeciętnie posiadanie 4 tych obiektów na jedną placówkę. Lecz rozpiętości w ich wyposażenie są duże. Od jednej pracowni jaką posiadają szkoły w: Nysie, Poznaniu i Krakowie do sześciu w jakie wyposażone są ośrodki: Warszawa, Jelenia Góra, Kołobrzeg, Zakopane. Najwięcej szkół dysponuje pracowniami technologii gastronomicznej /13/. Tylko trzy ich nie posiadają. Z tego dwie w Krakowie i Kielcach, które kształcą do zawodu hotelarza, jedna w Nysie, która prowadzi tylko specjalizację z obsługi ruchu turystycznego, a więc nie jest koniecznością jej posiadanie. 12 szkół dysponuje pracowniami do nauczania języków obcych. Jest to sprawa zasadniczej wagi dla tego typu kształcenia zawodowego. Nie po-

siadają pracowni języków obcych szkoły w: Krakowie, Kłodzku i Radomiu. 11 szkół dysponuje gabinetami maszynopisania. Brak ich jest tylko w tych szkołach co poprzednio, czyli w: Krakowie, Radomiu, Kielcach, Nysie i Poznaniu. Cieszy fakt, że aż 9 szkół posiada pracownie informatyczne /komputerowe/. Te szkoły, które ich nie posiadają, zwracają się o pomoc finansową w ich zorganizowaniu, zdając sobie tym samym sprawę z ważkości ich posiadania przy nauczaniu zawodów turystycznych. Trzy szkoły na siedem, które kształcą absolwentów w zawodzie technika obsługi ruchu turystycznego nie posiadają pracowni /gabinetu/ do nauki geografii, co może budzić pewne zdziwienie. Są to szkoły w: Gdyni, Świnoujściu, Wałbrzychu.

Tylko jedna szkoła w Suchej Beskidzkiej /w Kołobrzegu jest w budowie/ dysponuje obiektem typu szkoła-hotel i to tylko w skali prowadzenia przez siebie internatu dla całej młodzieży /210 osób/. W zachodnio-europejskich szkołach każda ze szkół posiada taki obiekt ćwiczeń i praktyk zawodowych.

Sposoby zakwaterowania uczniów spoza miejscowości szkoły rozwiązywane są poprzez:

- internat - 4 szkoły posiadają internaty. Są to placówki w:
Jeleniej Górze, Zakopanem, Kołobrzegu, Suchej Beskidzkiej,
- wynajmowanie kwater - sposób ten praktykuje 6 szkół w: Kielcach, Warszawie, Krakowie, Gdyni, Poznaniu, Radomiu,
- internat i kwatery - tak czynią następujące szkoły w: Kłodzku, Nysie, Świnoujściu, Wiśle i Tarnowskich Górach.

Ośrodki te łącznie dysponują 1466 miejscami. Z tego połowa /48,6%/ zajęta jest przez uczniów kierunków hotelarsko-turystycznych. W dwóch szkołach wszystkie miejsca zakwaterowania przezna-

czono są dla uczniów kształcących się w zawodach turystycznych - lecz o jak różnych wielkościach: warszawska szkoła - 10 uczniów, zakopiańska - 168. Szkoły w Wiśle i Wałbrzychu również mają wysoki w tym udział - odpowiednio: 81,2% i 80,0% oraz Kłodzku /53,6%/. Są natomiast dwie szkoły, które w ogóle nie zakwaterowują uczniów specjalności hotelarsko-turystycznej. Są to placówki w Kielcach i Krakowie. Reszta oscyluje pomiędzy wielkościami 15,4% - 28,6%.

Biorąc pod uwagę stosunek ilości uczniów specjalności hotelarsko-turystycznych korzystających z zakwaterowania do ich ogółu, uzyskujemy pewną informację mówiącą o zasięgu terytorialnym poszczególnych placówek. Dotyczy ona globalnie 1/4 uczniów. Lecz wyróżniają się tutaj szkoły w: Kłodzku /61,0%/, Zakopanem /49,0%/, Wiśle /49,0%/, Suchej Beskidzkiej /48,9%/, Świnoujściu /40,0%/, Jeleniej Górze /27,0%/>.

Natomiast najmniejszy omawiany zasięg regionalny prezentują szkoły w: Kielcach i Krakowie - zerowy, dalej w: Warszawie /3,8%/, Nysie /5,1%/, Gdyni /7,9%/, Poznaniu /9,7%/. Reszta oscyluje pomiędzy 17,1% a 10,5%.

Dane ze szkół informują, iż na 1016 nauczycieli wykładowych w Zespołach Szkół 107 uczy przedmiotów specjalistycznych - co stanowi 10,5% wszystkich wykładowców. Średnio na szkołę przypada niecałe 7 specjalistów od hotelarstwa i turystyki. Jednakże dysproporcje pomiędzy szkołami są znaczne. Najwięcej wykładowców skupiają dwie szkoły: warszawska /20/ i jeleniogórska /18/. Reszta szkół zatrudnia od 3 do 8 nauczycieli przedmiotów zawodowych.

Trochę inaczej wygląda sytuacja jeżeli weźmiemy pod uwagę poszczególne ośrodki kształcenia. W Zespole Szkół w Warszawie nauczyciele

przedmiotów hotelarsko-turystycznych stanowią 40,0% całego personelu pedagogicznego. Można zatem przypuszczać, iż szkoła ta dysponuje rzeczywiście stałą kadrą dydaktyczną, a więc jest w sytuacji, w której chciałyby się znaleźć wszystkie placówki. Na drugim miejscu jest szkoła w Jeleniej Górze, gdzie nauczyciele przedmiotów hotelarsko-turystycznych stanowią 24,3% grona nauczycielskiego. W Radomiu 21,4%. Najmniejszy rozpatrywany udział nauczycieli posiadają szkoły w: Krakowie /3,4%/ i Poznaniu /3,8%/ - szkoły, w których udział słuchaczy specjalności hotelarskiej w stosunku do reszty kształcących się też jest niewielki; odpowiednio 7,8% i 5,3%.

Tylko pięć placówek nie miało w roku szkolnym 1990/1991 kłopotów z pozyskaniem specjalistycznej kadry dydaktycznej. Były to szkoły w: Krakowie, Tarnowskich Górach, Nysie, Kielcach i Kłodzku.

Są one zadowolone ze swoich wykładowców ponieważ:

- posiadają praktykę zawodową,
- legitymują się wyższym wykształceniem o kierunku ekonomiki turystyki i rekreacji,
- będąc pracownikami biur turystycznych i hoteli są specjalistami w swoich wykładanych przedmiotach.

Natomiast reszta szkół miała kłopoty z pozyskaniem specjalistycznej kadry dydaktycznej. Kłopoty te polegały głównie na:

- stałym poszukiwaniu nauczycieli z pełnymi kwalifikacjami do nauki języków obcych /szczególnie angielskiego, dalej niemieckiego i francuskiego/,
- ze względu na bardzo niskie uposażenia w oświacie, stałe "zdobywanie" specjalistycznej kadry dydaktycznej, aż w końcu zatrudnianie wykładowców bez kwalifikacji zawodowych - co staje się koniecznością w zaistniałej sytuacji,

- do przedmiotu "hotelarstwo" brak jest nauczycieli z wyższym wykształceniem i praktyką zawodową.

Należy zdawać sobie sprawę, iż jakość nauczania można osiągnąć poprzez spełnienie jasno określonych warunków dotyczących bazy dydaktycznej i kadry wykładowców. Potrzebna jest zatem odpowiedź na pytanie - jakie warunki /choćbyby minimalne/ winny być spełnione, aby uruchomić specjalność zawodową z turystyki w danej szkole. Bowiem za szczególnie niepokojące należy uznać powstawanie szkół bez w/w warunków, bez uzasadnienia ekonomicznego, gwarancji jakości pracy oraz trwałości działania. Jest to sprzeczne z etyką zawodową. Jest także wprowadzaniem w błąd ucznia czy słuchacza, który ma prawo wierzyć, że zostanie dobrze przygotowany do obranego przez siebie zawodu. Świadczy również o błędach decyzyjnych wojewódzkiego kuratora zezwalającego na uruchamianie specjalności zawodowej - bez warunków realizacyjnych. Wydaje się, że świadomość tych rzeczy winna być przekazywana drogą administracyjną poprzez resort turystyki.

6. Programy i plany nauczania

Aktualne są programy z 1981 roku dla Policealnych Szkół Zawodowych kształcących do zawodu technika hotelarza i technika obsługi ruchu turystycznego, oraz z 1984 roku dla Techników Hotelarskich.

Krytyka tych programów ostatnio bardzo nasiliła się. Zmiany, jakie zachodzą w naszej gospodarce narodowej, także turystycznej, problemy prywatyzacji obiektów hotelarskich i biur podróży, zwiększający się rok-rocznie zagraniczny ruch turystyczny, budowanie i otwieranie nowych hoteli o wysokich standartach, coraz bliższa współpraca z Europą Zachodnią, wszystko to powinno "wymuszać"

zmiany w dotychczasowym spojrzeniu na kształcenie specjalistów w dziedzinie turystyki i hotelarstwa.

Zakończył się okres gospodarki nakazowo-rozdzielczej z centralnym planowaniem. Nie ma więc m.in. kształcenia kadr dla planowanej liczby etatów w przedsiębiorstwach i instytucjach, planowego zatrudniania absolwentów, zatrudniania ich bez względu na stopień przydatności do określonego zawodu. Wchodzimy do gospodarki rynkowej charakteryzujące się m.in. także ostrymi, bezwzględnymi, obcymi szkole kryteriami rynku, a więc także wymagań w zakresie jakości kształcenia - co ma szczególne znaczenie w turystyce; ostrą konkurencją gospodarczą krajową i zagraniczną, eliminującą słabych, niedouczonej jako zbędnych uczestników tegoż rynku. Wszystkie te elementy wpływają w zasadniczy sposób na wymagania w zakresie poziomu kształcenia. Już w tej chwili tak się dzieje, że zatrudnianie absolwentów szkół zagranicznych w polskich hotelach systemowych ma miejsce coraz częściej. Świadczy to o dużych różnicach w prezentowaniu kwalifikacji zawodowych przez te dwie grupy pracowników. Jeżeli chcemy, aby sytuacja uległa zmianie, to należałoby jak najszybciej zmodyfikować programy, plany i treści nauczania w szkołach kształcących kadry dla turystyki i hotelarstwa. Przyjrzyjmy się "modelowemu" ujęciu przedmiotów zawodowych jakie od 1981 roku są realizowane w zdecydowanej większości w Policealnych Szkołach Hotelarsko-Turystycznych. "Modelowemu", bowiem od 1986 roku pozostawiono dyrektorom tych szkół możliwość realizacji tzw. autorskich planów nauczania. Oznaczało to w praktyce możliwość modyfikowania obowiązujących planów, na bazie zatwierdzonych przez Min. Oświaty i Wychowania programów nauczania. Z danych ze szkół okazało się - o dziwo, że nieliczne placówki skorzystały z tych możliwości.

Przedmioty zawodowe przy nauczaniu zawodu "technik hotelarz" na bazie Policealnych Szkół Hotelarsko-Turystycznych:

- języki obce /przynajmniej dwa języki zachodnie oraz język rosyjski/
- hotelarstwo
- przepisy prawne w turystyce
- organizacja i technika pracy w hotelarstwie
- wyposażenie obiektów hotelarskich
- organizacja turystyki
- technologia gastronomiczna z zasadami żywienia
- pisanie na maszynie z korespondencją
- bezpieczeństwo, higiena i prawo pracy
- obsługa konsumenta
- w niektórych szkołach jeszcze podstawy nauk politycznych i obrona cywilna
- praktyki zawodowe w wymiarze całkowitym 14 tygodni.

W autorskich programach nauczania znajdujemy dodatkowo następujące przedmioty:

- podstawy psychologii i socjologii pracy /w szkołach: Wałbrzych, Warszawa, Kraków, Kielce, Jelenia Góra, Poznań, Gdynia/,
- rachunkowość z zasadami księgowości i informatyki /w szkołach: Warszawa, Jelenia Góra, Zakopane/.

Przedmioty zawodowe przy nauczaniu zawodu "technik obsługi ruchu turystycznego" na bazie Policealnych Szkół Hotelarsko-Turystycznych:

- języki obce /co najmniej dwa języki zachodnie oraz język rosyjski/
- przepisy prawne w turystyce

- geografia turystyczna
- ekonomika i organizacja turystyki
- rachunkowość zawodowa z zasadami księgowości
- pisanie na maszynie z korespondencją
- obsługa ruchu turystycznego
- zagospodarowanie turystyczne
- żywienie człowieka
- w niektórych szkołach jeszcze podstawy nauk politycznych i obrona cywilna
- praktyki zawodowe w wymiarze całkowitym 14 tygodni.

W autorskich programach nauczania znajdujemy dodatkowo następujące przedmioty:

- psychologia i socjologia pracy /w szkołach: Wałbrzych, Warszawa, Kłodzko, Nysa, Kielce, Jelenia Góra, Zakopane/
- zajęcia fakultatywne /w szkołach: Wałbrzych, Nysa, Kielce/
- krajoznawstwo Dolnego Śląska /Jelenia Góra/.

Przedmioty zawodowe przy nauczaniu zawodu "technik hotelarz" na bazie Technikum Hotelarskiego:

- języki obce /przynajmniej dwa zachodnie oraz język rosyjski/
- technologia gastronomiczna z zasadami żywienia
- wyposażenie obiektów hotelarskich
- rachunkowość zawodowa
- pisanie na maszynie z korespondencją
- turystyka
- hotelarstwo
- przepisy prawne w turystyce
- bezpieczeństwo, higiena i prawo pracy
- obsługa konsumenta
- praktyka zawodowa w wymiarze całkowitym 5 miesięcy.

Przedmioty uzupełniające:

- elementy informatyki /w szkołach: Jelenia Góra i Zakopane/.

Po tej prezentacji należałoby odpowiedzieć na pytanie: czy rzeczywiście wszystkie szkoły ze swoimi warunkami i bazą materialno-dydaktyczną realizują w pełni powyższy program kształcenia /w jaki sposób, jakimi metodami, jak dalece/.

Środowiska turystyczne mówią o konieczności zmian jakie powinny dokonać się w planach i programach nauczania średnich szkół kształcących kadry dla potrzeb turystyki. Ich zdaniem główny nacisk powinien być położony na większe uzawodowienie turystycznych profesji, przede wszystkim poprzez:

- zwiększenie zajęć praktycznych mniej więcej do poziomu 50% całkowitego pensum nauczania i zdawania egzaminu końcowego z praktycznej nauki zawodu. Jest to warunek podstawowy, fundamentalny,
- zwiększenie efektywności nauki języków obcych,
- nauczanie znajomości podstawowych technik biurowych,
- kształtowanie kultury obsługi klienta.

Te cztery punkty stanowią podstawę konstrukcji całego programu nauczania, zarówno dla specjalności hotelarskiej jak i dla obsługi ruchu turystycznego. Wiedza i umiejętności zdobyte na wykładzie, jak i poprzez praktykę zawodową /dla obu zawodów, lecz o różnym jej nasileniu - sprawa do uzgodnienia/ powinny być następujące:

- podstawy ekonomii i finansów, kalkulacji, rachunkowości, wiedzy o podatkach; rachunku ekonomicznym, rozliczenia finansowe,
- geografia turystyczna Polski, Europy, Świata, ze szczególnym uwzględnieniem bardzo dobrej znajomości kraju /znajomość bazy turystycznej i hoteli, gdzie można się zatrzymać i za ile, gdzie wytwornie zjeść, a gdzie tanio i dobrze, itp./,

- poznanie podstawowych dokumentów podróży i płatności /czeki, podróży, vouchery, karty kredytowe, wizy, polisa, itp./,
- wiadomości z dziedziny teorii handlu. Poznanie na czym polegają umiejętności negocjowania, podpisywania umów handlowych,
- fakultatywne zdobywanie uprawnień pilota wycieczek krajowych i zagranicznych,
- obligatoryjne zdobywanie uprawnień informatora turystycznego,
- znajomość międzynarodowych systemów hotelowych,
- umiejętność posługiwania się rozkładem jazdy: PKP, PKS, LOT, rozkład promowy, nie mówiąc już o planie miasta siedziby szkoły,
- umiejętność budowania dobrego specjalistycznego programu turystycznego /od początku do końca łącznie z kosztami, zrobieniem zamówienia, potwierdzeniem, zapłaconiem w banku, rozliczeniem/, jak i umiejętnością sprzedaży tej oferty, szczególnie biorąc pod uwagę dany region, miasto, okolice,
- doradztwo żywieniowe, organizacja i przygotowywanie posiłków, obsługa konsumenta,
- podstawy marketingu turystycznego /handlowanie, rynek, reklama, promocja/,
- elementy zarządzania i organizacji,
- wiadomości o naszym społeczeństwie /jak żyjemy, jak zarabiamy, jak pracujemy, gdzie mieszkamy, ile zarabiamy itp./.

7. Potrzeby średnich szkół hotelarsko-turystycznych w zakresie podręczników, pomocy szkolnych, sprzętu dydaktycznego oraz możliwości ich zaspokojenia

W ostatnim okresie niektóre zachodnie firmy, stowarzyszenia, fundacje i państwa udzielają pomocy Polsce i to w różnych dziedzinach jej życia i na różnych poziomach. Pomoc taka jest udzielana również oświacie w jej rzeczywistym kryzysowym momencie.

Być może, że obejmie ona także szkolnictwo zawodowe, w tym ośrodki kształcenia dla potrzeb turystyki. Wiadomym już jest w tej chwili, że pomoc ta nie oznacza darowizn pieniężnych, a raczej finansowanie konkretnych przedsięwzięć. Stąd II część ankiety Instytutu Turystyki skierowana do średnich szkół hotelarsko-turystycznych w Polsce była przeznaczona na sprecyzowanie przez placówki ich potrzeb w zakresie podręczników, pomocy szkolnych i sprzętu dydaktycznego. Dokonywali tego zarówno dyrektorzy, kierownicy komisji programowych, jak i wykładowcy poszczególnych przedmiotów z dziedziny hotelarstwa i obsługi ruchu turystycznego.

Potrzeby szkół w zakresie podręczników

Oświadczenie prawie wszystkich placówek kształcenia brzmi: BRAK AKTUALNYCH PODRĘCZNIKÓW DO WSZYSTKICH PRZEDMIOTÓW ZAWODOWYCH wykładanych w szkołach hotelarsko-turystycznych. Brzmi to katastroficznie. Powstaje zasadnicze pytanie: w jaki zatem sposób przebiega proces kształcenia, skoro szkoły nie dysponują podstawowymi pomocami każdej dydaktyki? Odpowiedź brzmi: na przestarzałych, nieaktualnych wydawnictwach, skryptach, informatorach, pomocach i sprzęcie dydaktycznym. A zatem nie bez racji mówi się o braku więzi kształcenia z praktyką turystyczną, o wyalienowaniu programów z rzeczywistości, o braku spójności tych dwóch nierozwalnych "światów" kształcenia zawodowego - przygotowania teoretycznego i praktycznego.

Niezbędne są podręczniki, skrypty, katalogi, materiały do następujących przedmiotów:

HOTELARSTWO:

- wznowić po aktualizacji pracę A. Dołężyńskiego "Organizacja i technika pracy w obiektach gospodnich",

- wydać specjalistyczne podręczniki dla hotelarstwa w językach: angielskim, niemieckim, francuskim, rosyjskim,
- wydać skrypt-podręcznik mówiący o wyposażeniu obiektów hotelarskich,
- brak podręcznika do organizacji hotelarstwa,
- potrzebne materiały traktujące o rozwoju hotelarstwa w Polsce i świecie,
- skrypt dotyczący prawa hotelowego,
- zasady organizacji zakładów hotelarskich w różnych krajach /Włochy, Szwajcaria, Francja, Wlk. Brytania, Niemcy, Holandia, Szwecja itd./,
- przepisy prawne dotyczące hotelarstwa w innych krajach,
- metodyka szkolenia zawodowego /specjalistycznego/ stosowana dla kształcenia pracowników np. przez organizacje hotelarskie, sieć hoteli itd.,
- podręczniki lub materiały pomocnicze dot. gastronomii hotelowej,
- podręcznik: obsługa konsumenta,
- bieżące publikacje, wydawnictwa, informacje, analizy, problemy dyskusyjne dotyczące spraw hotelarstwa w Polsce i na świecie,

TURYSTYKA

- brak aktualnego skryptu traktującego o rozwoju i organizacji turystyki w Polsce i na świecie,
- podręczniki do turystyki i krajoznawstwa,
- przepisy prawne funkcjonujące w turystyce,
- brak podręcznika "Obsługa ruchu turystycznego" Z. Pużańskiego. Problematyka poszerzona o szczegółową obsługę grup przyjazdowych i wyjazdowych wraz z wzorcami obowiązującej, aktualnej dokumentacji,

- podręcznik: obsługa konsumenta,
- sposoby organizacji rekreacji i wypoczynku w innych krajach.
Także korzystanie z tych usług przez osoby niepełnosprawne
/sposoby rozwiązywania/.

EKONOMIKA I ORGANIZACJA TURYSTYKI:

podręcznik, skrypt, który by zawierał następujące zagadnienia:

- marketing turystyczny, potrzeby rynku, prognozowanie marketingowe, badania rynku /np. metody badania rynku żywnościowego/,
- promocja sprzedaży imprez turystycznych,
- reklama i prowadzenie kampanii reklamowych /na poziomie lokalnym, regionalnym/,
- udział wydatków na reklamę hoteli, biur podróży, w podziale na poszczególne nośniki - czasopisma, gazety, radio, TV itd./,
- poznanie działalności firm zachodnich np. Bonus-breaks w Wlk. Brytanii,
- znaczenie międzynarodowych targów i giełd turystycznych,
- przykłady imprez turystyki krajowej i zagranicznej oraz ćwiczenia praktyczne,
- wydanie zupełnie nowego i aktualnego podręcznika, lub wznowienie po aktualizacji wydania "Turystyka" Bardolińskiego,
- konsumpcja turystyczna.

EKONOMIKA I ORGANIZACJA PRZEDSIĘBIORSTW TURYSTYCZNYCH

podręcznik, skrypt, bieżące informacje, aktualne wiadomości:

- zasady funkcjonowania biur podróży,
- charakterystyka maszyn i urządzeń stosowanych w tych przedsiębiorstwach,
- metody szkolenia specjalistycznego stosowane dla kształcenia pracowników przedsiębiorstw turystycznych w kraju i w Europie.

GEOGRAFIA

- wznowić "Geografia turystyczna Polski" Lijewskiego i B. Mikułowskiego, P.W.E. 1985
- Podręcznik do geografii powinien być wyposażony w dodatkowe mapy: fizyczną Polski, zabytków, komunikacyjną, bazy noclegowej, sztuki sakralnej,
- geografia turystyczna krajów europejskich i niektórych wybranych krajów świata,
- modyfikacja podręcznika Centrowskiego "Zarys geografii turystycznej krajów Europy, Azji i Afryki" z uwzględnieniem następujących uwag:
 - historia państw powinna być bardziej zawężona,
 - bardziej wyeksponowane atrakcje danego kraju w skali europejskiej,
 - obok nazewnictwa obcojęzycznego winna być podana w nawiasie wymowa w języku polskim, również winny być podane przykłady najbardziej reprezentatywnych tras turystycznych dla danego kraju.
- podręcznik: R. Bar, A. Doliński "Geografia turystyczna Polski", P.T.E. Kraków 1975,
- skrypt nr 63 AWF Kraków, autor Z. Kruczek i S. Socha "Walory turystyczne Polski" - Kraków 1990.

ZAGOSPODAROWANIE TURYSTYCZNE POLSKI:

skrypt, materiały, szkoleniowe:

- baza hotelowa i turystyczna - krajowa i zagraniczna,
- zagospodarowanie górskich schronisk turystycznych,
- zasady zagospodarowania centrów turystycznych.

RACHUNKOWOŚĆ ZAWODOWA z zasadami KSIĘGOWOŚCI - brak podręcznika, skryptu.

JĘZYKI OBCE

- słowniki: polsko-angielski i odwrotnie
polsko-niemiecki i odwrotnie
polsko-francuski i odwrotnie
polsko-rosyjski i odwrotnie,
- podręczniki dla początkujących i zaawansowanych, przystosowane pod względem treści do programów Policealnych Studiów Hotelarsko-Turystycznych. Podręczniki wraz z taśmami magnetofonowymi z nagranyymi rozmówkami i dialogami, które uwzględniałyby zasób słownictwa z zakresu hotelarstwa, turystyki i gastronomii.

Nauczanie języków obcych

język angielski:

- wydawnictwo Prentice Hall z serii "ESP". Dobre pozycje:
 - Binhem P. - "Hotel English"
 - Binhem P. - "Restaurant English"
 - Adamson G. - "Internation Hotel English"
- inne pozycje z tej serii /koniecznie/:
 - Polstra R. - "Telex English"
 - Polstra R. - "Telephon English"
 - Mc Govem - "Bank on Your English"
 - Brieger G., Cornish A. - "Secretional Contast",
- kolorowy podręcznik Sandrina Projekt - BBC
- testy sprawdzające stan posiadanej wiedzy przez ucznia,
- podręczniki do nauczania języków obcych przystosowane pod względem treści do programów szkół hotelarsko-turystycznych.

Potrzeby szkół w zakresie pomocy szkolnych

Potrzeby szkół w zakresie pomocy szkolnych są następujące:

- katalogi najważniejszych zabytków w Polsce,
- katalogi reastauracji,
- katalogi hoteli w Polsce i Europie /ceny, ilość miejsc, standart/,
- mapy:
 - parków narodowych,
 - turystyczne: poszczególnych krajów Europy Zachodniej i ich regionów turystycznych,
 - turystyczne w obcych językach Niemiec, Francji, Wlk. Brytanii, USA oraz poszczególnych regionów ZSRR,
- przewodniki - różne, w tym także przewodniki kieszonkowe, przewodniki miasta, regionu,
- rozkłady: promowe, LOT-U,
- kasety video /puste/,
- kasety magnetofonowe do podręczników języków obcych,
- slajdy:
 - poszczególnych regionów Polski,
 - turystyczne krajów europejskich,
 - parków narodowych,
 - zabytków /różne serie/,
- filmoteka /videokasety/ ilustrujące:
 - walory turystyczne poszczególnych regionów i podregionów Polski, Europy, świata: najbardziej charakterystyczne ich cechy, osobliwości przyrody, parki narodowe, zabytki architektury, rezerваты, skanseny, itp.,
 - funkcjonowanie i organizacja pracy w hotelu, w tym jego poszczególnych komórek organizacyjnych /głównie recepcji i części gastronomicznej/,

- łańcuchy i systemy hotelowe,
- wyposażenie hoteli i obsługa klienta,
- przygotowywanie potraw oraz ich podawanie,
- funkcjonowanie, organizacja i wyposażenie biura turystycznego,
- obsługa klienta w biurze turystycznym,
- obsługa grup wycieczkowych,
- zasady zagospodarowania centrów turystycznych,
- zagospodarowanie górskich schronisk turystycznych,
- do nauczania języków obcych /dialogi zawodowe, specjalistyczne/
- biuletyny, informacje, publikacje wydawane przez Instytut Turystyki,
- prospekty, plakaty /w języku polskim i angielskim/,
- do komputera IBM potrzeba przykładowych systemów komputerowych pracujących w hotelach i biurach podróży,
- szkoleniowe programy komputerowe, symulujące pracę biur podróży /rezerwacja miejsc hotelowych, zakup biletów lotniczych itd./.

Potrzeby szkół w zakresie sprzętu dydaktycznego

Są one następujące:

- modele, makiety sprzętu do symulacji pracy w obsłudze maszyn i urządzeń stosowanych w hotelarstwie, turystyce, gastronomii, np. central telefonicznych, kas rejestracyjnych, automatów itp.,
- kserokopiarki,
- magnetofony kasetowe,
- rzutnik do przeźroczy,
- maszyny do pisania,
- telefaxy wraz z oprzyrządowaniem,
- teleksy,
- komputery z drukarkami,

- pełne wyposażenie pracowni językowej,
- elektroniczne maszyny do pisania,
- maszyny liczące,
- video z kolorowym telewizorem do pracowni geograficznej,
- magnetowidy,
- kamery filmowe.

Jak widać potrzeb jest wiele. Prawie wszystkie szkoły podkreślają fakt, iż to czym dysponują jest już albo nieaktualne /jak podręczniki, mapy/, albo zużyte, a w chwili obecnej brak jest jakichkolwiek możliwości finansowych, aby zasoby te odnowić, nie mówiąc już o zakupie sprzętu dydaktycznego. Możliwości realizacji potrzeb szkół powinny iść różnymi drogami:

- po pierwsze, nikt nie przypuszczał, nawet jeszcze w początkach 1991 roku, że sytuacja oświaty tak drastycznie się pogorszy. Dotyczy to oczywiście także szkół hotelarsko-turystycznych, których w tej chwili nie stać na nic,
- musi nastąpić rzeczywisty związek pomiędzy instytucjami turystycznymi, a szkołami, przejawiający się m.in. w uwzględnianiu sugestii i opinii praktyków odnośnie programów i planów kształcenia, a w szczególności odnośnie organizowania i przeprowadzania praktyk zawodowych dla słuchaczy tych szkół. Wówczas instytucje turystyczne będą zainteresowane niesieniem pomocy finansowej, wyposażając szkoły w sprzęt i pomoce dydaktyczne, wiedząc, że od nich w dużej mierze będzie zależeć poziom kwalifikacji absolwentów, potencjalnej, przyszłej kadry zawodowej, być może właśnie ich firm. W przeciwnym razie, tak jak to ma miejsce obecnie instytucje nie będą zainteresowane "wyrzucaniem" pieniędzy i grą czysto charytatywną, a nawet będą niechętne w przyjmowaniu do siebie słuchaczy celem odbycia przez nich praktyk zawodowych,

- należy wykorzystać pomoc nowopowstałych /nowopowstających/ fundacji, spółek, stowarzyszeń, firm, czy nawet poszczególnych państw chcących przyjść z pomocą oświacie polskiej. Wydaje się koniecznym, aby zabiegać o te możliwości i fundusze, czy to przez Ministerstwo Edukacji Narodowej, czy przez Urząd Kultury Fizycznej i Turystyki, a także przez międzynarodowe organizacje turystyczne. Same szkoły również powinny na własną rękę starać się o taką pomoc.

Dyrektorzy szkół zwrócili się jednocześnie do Instytutu Turystyki, aby: pośredniczył, niósł pomoc, był organizatorem następujących przedsięwzięć:

- Instytut Turystyki powinien podjąć wszechstronne badania oceny stanu szkolnictwa kształcącego kadry dla turystyki /baza dydaktyczna, kadra pedagogiczna i jej kwalifikacje, poziom kształcenia, ekonomika kształcenia, możliwości unowocześnienia bazy i środków dydaktycznych/ oraz poziomu kształcenia kadr i przystosowania go do potrzeb gospodarki rynkowej,
- Instytut Turystyki powinien podjąć badania losów zawodowych absolwentów szkół hotelarsko-turystycznych, ich kariery, rodzaju wykonywanej pracy, przydatności kształcenia do wykonywania czynności zawodowych itd.,
- powinny być organizowane spotkania szkoleniowe dla nauczycieli przedmiotów zawodowych na wzór konferencji organizowanych przez Zrzeszenie Polskich Hoteli Turystycznych dla dyrektorów szkół hotelarskich,
- sprawą pilną wydaje się być problem doksztalcania kadry dydaktycznej przedmiotów zawodowych z dziedziny turystyki, hotelarstwa i gastronomii,

- powinna nastąpić wymiana doświadczeń i konsultacje z nauczycielami nie tylko polskich szkół między sobą ale i z zagranicznymi,
- powinno nastąpić większe zainteresowanie wiodącego resortu szkołami, które przygotowują kadrę dla potrzeb turystyki,
- Instytut Turystyki powinien współtworzyć plany i programy nauczania we współpracy z Urzędem Kultury Fizycznej i Turystyki oraz szkołami,
- placówki oczekują od Instytutu Turystyki współpracy w zakresie wykładów problemowych,
- szkoły są bardzo zainteresowane wszelkimi materiałami Instytutu przydatnymi w realizacji procesu dydaktycznego,
- szkoły zwracają się z prośbą o współorganizowanie zagranicznych praktyk zawodowych dla słuchaczy szkół hotelarsko-turystycznych,
- są zainteresowane dalszą współpracą z Instytutem Turystyki.

BIBLIOTEKA IV
Archiwum Pałac
Naukowo-Badawczych